

1. GEDULD

“Wat doe ik hier in godsnaam?”

Dat is de vraag die ik mezelf stel. Meerdere keren achter elkaar, terwijl ik moederziel alleen op een bankje zit op het treinstation van Narita Airport, het internationale vliegveld van Tokyo, half zes 's ochtends lokale tijd. Ik ben steenkapot van de reis, sta in de grootste stad waar ik ooit geweest ben, en moet op basis van een papiertje met een vage routebeschrijving mijn weg zien te vinden.

Een rechtstreekse vlucht naar Japan duurt al een uur of elf, maar zo'n ticket had ik van mijn studentenbudget niet kunnen betalen. Dus ben ik voor mijn gevoel drie dagen geleden in het holst van de nacht afgezet op het vliegveld van Brussel. Vanuit daar heb ik een vlucht genomen naar Milaan, waar ik uiteindelijk op het vliegtuig naar Tokyo ben gestapt, maar niet voordat ik zes uur overstaptijd heb moeten overbruggen.

Ik kan met mijn vermoeide hoofd nauwelijks meer rekenen. Maar terwijl ik naar een onbegrijpelijke Japanse reclame met een meisje in een soort beverpak zit te staren, bedenk ik me dat ik inmiddels drieëntwintig uur onderweg ben. Waarvan ik welgeteld vier minuten heb geslapen. Ik geef op dit soort momenten, in een vreemd soort zelfkastijding, graag toe aan vermoeidheid en schijnbare tegenslagen, dus ik ben nog geen

half uur in Japen en vervloek mezelf al dat ik dit idiote plan ooit heb gevat.

En dat terwijl mijn aanwezigheid op het perron de uitkomst is van maandenlang plannen, hard werken en overleggen. Ik zit in de laatste fase van mijn studie Communicatie- en Informatiewetenschappen aan de VU in Amsterdam. En na een vrije interpretatie van mijn afstudeeropdracht heb ik het voor elkaar gekregen dat ik mijn scriptie kan schrijven over sumoworstelen.

Het creatieve deel van mijn brein heeft vrij vlot besloten dat ik daarom maar 'iets' met sumo moet gaan doen. Maar de invulling hiervan blijkt niet eenvoudig. Want hoe vouw je deze traditionele sport in een onderzoek dat moet resulteren in een zogeheten 'communicatieve scriptie met geschiedkundige inslag'?

Het antwoord blijkt te liggen in een onderzoek naar sociale structuren uit het oude Japan. Deze zal ik vergelijken met de sociale hiërarchie in een Japanse sumostal, om te zien of de hiërarchie daar net zo conservatief is als ik vermoed. Hiervoor is het noodzakelijk om veldonderzoek te verrichten, zodat ik me uit eerste hand kan verdiepen in de sport.

Drie maanden Tokyo, fulltime trainen en een beetje onderzoek doen. Ik zie het helemaal zitten.

De weg naar Japan bleek echter gecompliceerder dan verwacht. Via een tussenpersoon ben ik in contact gekomen met de directie van de Nichidai Universiteit, maar het contact ver-

liep minder soepel dan ik had gehoopt. Ik ben naïef en nieuw in de omgang met een cultuur die zo ver van me af staat. Maar ik was vastbesloten bij Nichidai binnen te komen.

Nichidai is namelijk het neusje van de zalm van het Japanse universiteitssumo. Het team herbergt dertig worstelaars en in de periode dat ik er ben, woon ik samen met zes wereldkampioenen. De helft van het huis heeft het later geschopt tot de profs, en daar flink huisgehouden. Daar kunnen wonen en trainen is de natte droom van elke aspirant sumoworstelaar.

Ik dacht dat één enkele ingang genoeg zou zijn om mijn verblijf te regelen, maar dit liep anders. Naast de taalbarrière bleek ironisch genoeg juist het onderwerp van mijn scriptieonderzoek de problematische factor te zijn.

De sumowereld is namelijk erg gesloten en extreem hiërarchisch.

Ik had slechts het e-mailadres van de assistente van de voorzitter van de universiteit, maar het werd nooit helemaal duidelijk of die voorzitter ook de persoon was die over mijn verblijf zou beslissen. Elke mail die ik stuurde bleef lang onbeantwoord en als ik al een bericht terugkreeg, dan was de feitelijke inhoud diep verborgen tussen ontwijkende formuleringen. Frustrerend. Ik had duidelijk nog veel te leren over de Japanse cultuur.

Toch kreeg ik uiteindelijk toestemming om naar Tokyo te komen. Ik mocht als gast van de universiteit drie maanden verblijven in het huis van het sumoteam. Meer informatie kreeg ik niet.

Ik had geen flauw idee wat me te wachten stond.

In de trein van het vliegveld naar het westelijke centrum van Tokyo, probeer ik mijn gedachten weer op een rijtje te krijgen. Ik heb een Japans adres en een globale routebeschrijving naar Asagaya, de wijk waarin het sumohuis staat. Ik moet overstappen op het station van Shinjuku, om de stoptrein naar het volgende station te nemen. Dat overstappen blijkt mijn eerste grote uitdaging in Tokyo.

Je kent de videobeelden misschien wel van Japanse conducteurs die met harde hand reizigers in een treinstel propen. Blijkbaar zijn deze beelden opgenomen op Shinjuku, het station dat elke dag meer dan twee miljoen reizigers verwerkt. De gedachte hieraan brengt een kleine glimlach op mijn gezicht, want op de een of andere manier vrolijkt het vooruitzicht aan een mierenhoop met onleesbare bewegwijzering me toch een beetje op.

Als ik uit de trein stapt, staat me een verrassing te wachten. Twee enorme verrassingen zelfs. Terwijl ik mijn tas richting de roltrap sleep, kom ik bij een van de vele uitgangen twee jongens in een slechtzittend schooluniform tegen, die een kartonnen bord met 'SUMO' erop vasthouden. En omdat het duo, goed voor zo'n 300 kilo, overduidelijk tot het gilde der sumoworstelaars behoort, besluit ik ze aan te spreken. Wat ze daar doen is mij een raadsel, maar misschien kunnen ze me de weg naar het huis wijzen.

Tot mijn verbazing vragen ze – met handen en voeten, er komt geen verstaanbaar woord Engels uit – of ik uit Nederland kom. Waaraan ze dit kunnen zien is me niet duidelijk, maar ik antwoord bevestigend en vraag naar de metro richting Nichidai. Ze beginnen heftig te knikken en gaan me voor

naar het juiste perron. Daar aangekomen bedank ik ze zo goed en kwaad als het gaat, maar ze reageren hier een beetje vreemd op.

Ze lijken nog niet klaar met me.

Dus stappen ze met mij de trein in, om netjes voor me uit te lopen als we bij de juiste halte zijn aangekomen. Inmiddels voel ik me ongemakkelijk en eenmaal uitgestapt probeer ik nogmaals mijn dank uit te spreken. En te benadrukken dat ze echt niet verder met me mee hoeven te lopen. Mijn Engelse volzinnen komen niet aan, maar aan mijn gezichtsuitdrukking kunnen ze blijkbaar aflezen dat ik hun rol niet helemaal begrijp.

Plotseling beginnen ze allebei op het logo op hun jasje te wijzen. Ik had hier nog geen aandacht aan besteed omdat alle Japanse tieners in een op het eerste gezicht gelijksoortig schooluniform lopen, maar terwijl ze met hun wijsvinger op hun borst prikken blijven ze maar herhalen: "Nichidai, Nichidai."

En toen viel het kwartje.

Wat blijkt: mijn twee nieuwe vrienden zijn allebei lid van het sumoteam van Nichidai en ze zijn eropuit gestuurd om mij op te pikken op het station. Binnen een paar uur na aankomst in Japan heb ik al kennis gemaakt met de ondoorgroandelijke gang van zaken binnen de sumo-organisatie van de universiteit. Want na alle weifelende contacten heb ik zo'n gastvrij onthaal niet verwacht.

De universiteit wist alleen op welke vlucht ik zat. Nooit heb ik verteld of ik vanaf het vliegveld een trein, bus of taxi naar het huis zou nemen. Toch stonden deze jongens op mij te

wachten op het station. En omdat ik minimaal tien verschillende trappen op het perron van Shinjuku had kunnen nemen, was het een klein wonder dat we elkaar hadden getroffen. Zeker gezien het feit dat ik degene was die het tweetal had aangesproken, want anders was ik ze straal voorbijgelopen. Hoe lang stonden deze jongens er al? Wisten ze überhaupt wie ze op moesten halen? Wat was er gebeurd als ik ze niet had opgemerkt? Stonden er twee sumoworstelaars bij elke uitgang van het immense station? Allemaal vragen die ik op dat moment met geen mogelijkheid kon beantwoorden. De academicus in mij is wel blij dat ik in nog geen twee uur in Japan al interessante observaties voor mijn onderzoek heb kunnen doen.

Buiten het station val ik van de ene verbazing in de andere. De worstelaars, die zich inmiddels hebben voorgesteld als Kohei en Yuke, pakken hun fiets en trappen rustig naast me op weg naar mijn nieuwe thuis. Fietsende sumoworstelaars zijn al een attractie op zich, maar ik kan de fietsjes waar ze op rijden niet anders omschrijven dan kinderfietsjes. Alles aan de fietsjes buigt door; de banden, de wielen, het zadel en in mijn beleving ook het frame.

Aangekomen bij het sumohuis blijken kinderfietsjes het standaard vervoersmiddel van de worstelaars te zijn. Voor het huis staan nog zeker twintig van deze schattige tweewielers.

Toen ik voor het eerst hoorde dat ik kon logeren in het huis van het sumoteam, verwachtte ik een klein studentenhuus

waar een paar worstelende studenten woonden. Worstelaars die uit de provincie kwamen en daarom samen een appartement deelden. Dit is een verkeerde inschatting, besef ik als ik op de parkeerplaats van een vier verdiepingen hoog gebouw sta.

Mijn twee nieuwe beste vrienden leiden me naar binnen en verdwijnen even plotseling als ze waren verschenen.

Daar sta ik dan, in mijn nieuwe huis.

Een grijze gang met glimmend linoleum op de vloer, en een penetrante geur van eten, schoonmaakmiddelen en een lucht die ik niet kan thuisbrengen. Later blijkt dit de geur van de kleien trainingsvloer te zijn, waar ik door een raampje net een glimp van kan opvangen.

Omdat ik niet weet waar ik naartoe moet, of wat er van me verwacht wordt, blijf ik in de gang staan. Tussen de schoenen en een grote stapel binnen- en buitenslippers, stuk voor stuk maatje-Godzilla, sta ik een beetje verdwaasd in de hal. Daar word ik geconfronteerd met iets wat ik nog veel mee zal maken: eindelijk wachten zonder dat je ook maar enig idee hebt van wat er gebeurt. Of wat er van je verwacht wordt.

Ik heb er een minuut of tien gestaan, terwijl een onafgebroken stroom jongens hun hoofd om de hoek stak, om te zien wie die blonde gast in de gang was. Ik geef toe: ik heb net als vrijwel alle Westerlingen moeite om Oosterse mensen uit elkaar te houden. Zeker als ze allemaal enorm zijn en klaarblijkelijk naar dezelfde minimalistische kapper gaan. Uiteindelijk denk ik minimaal twintig verschillende nieuwsgierige gezichten gezien te hebben.

Na verloop van tijd komt er een kleine jongen op me af die

zich, als ik het goed heb begrepen, voorstelt als een van de managers van het huis. Hij gaat me voor de trap op en brengt me naar mijn kamer. Tijdens deze wandeling voel ik me net een nieuwe *inmate* in een willekeurige gevangenisfilm. Alle deuren staan op een kier en vanuit deze kleine openingen zie ik meerdere ogen op me gericht. Het enige verschil met de *Shawshank Redemption* is dat ik geen vijandigheid voel. Er heerst een soort opgewekte nieuwsgierigheid, want blijkbaar is mijn roem me vooruitgesnel en willen ze graag weten wat voor vlees ze in de kuip hebben.

Eenmaal aangekomen op mijn kamer kan ik alle indrukken die ik de afgelopen tien minuten te verwerken heb gekregen rustig de revue laten passeren. Mijn slaapvertrek blijkt niet groter dan drie bij drie, en pas als ik de kast open vind ik mijn bed. Dat ligt in de vorm van een dunne futon opgevouwen op de bovenste plank. Door het ruimtegebrek in Japan is men nooit echt overgestapt op vaste bedden, die veel oppervlakte in beslag nemen, maar slaapt de gemiddelde Japanner op een dunne mat die hij 's ochtends weer opbergt.

En ik de drie komende maanden ook.

Er wonen dus meer mensen in dit huis dan verwacht. Alles wijst erop dat het hele sumoteam in dit huis verblijft. Dit vermoeden wordt versterkt door de glimp die ik van de trainingszaal heb opgevangen. Tot mijn verbazing grenst er aan de gezamenlijke woonkamer een originele *dohyō* met een vloer van geharde klei, met daarin twee traditionele rieten ringen.

Op basis van de informatie die ik nu heb, schat ik dat er twintig tot dertig jongens in dit huis wonen. En aangezien het een universiteitshuis is, zullen de bewoners verdeeld zijn

over de vier studiejaren, waardoor er van elk jaar tussen de zes en acht jongens in het team zitten. Dit betekent ook dat enkele van de bulletjes die ik heb zien lopen, niet ouder kunnen zijn dan zeventien of achttien.

Dat belooft wat.

Veelbelovend is ook het verloop van de rest van de dag. Het is inmiddels drie uur 's middags en ik maak me op voor de training die volgens Kohei en Yuke om vier uur begint. Ik heb geen idee wat ik moet verwachten, maar een beetje gespannen ben ik wel.

Zeg maar gerust: bang.

Ik heb al een beetje een indruk gekregen van de jongens die ik in de ring tegen zal komen, en dat vooruitzicht is niet direct geruststellend te noemen. Ik kan me meten met de top van het Nederlandse sumoworstelen, maar ons niveau komt niet in de buurt van dat van de jongens die hier rondlopen. Waarschijnlijk worstelen zij al op klei sinds de kleuterschool. Daar komt nog bij dat ik, op de manager na, nog geen enkele bewoner heb gezien die minder lijkt te wegen dan 140 kilo. Ik ben op dit moment 116 kilo bij 1.96 meter en daarmee in Nederland een van de groteren, maar in dit huis lijk ik tot de kleintjes te behoren. Ik voel me als een Nederlandse vlieg die tijdens de training door een paar Japanse olifanten vermord zal worden.

En dat ik al tweeëndertig uur niet geslapen heb, werkt ook niet mee.

Er wordt op de deur van mijn kamer geklopt door een jongen die zich voorstelt als Yasu. Hij is gestuurd omdat hij in het huis het best Engels spreekt. Dat het vijf minuten duurt voordat hij dit heeft uitgelegd, zegt wel iets over het niveau van de rest van het huis. Met veel horten en stoten legt hij uit dat ik van Mevrouw Nagasaki vanmiddag niet hoeft te trainen. Ik mag uitrusten. Wel moet ik me diezelfde avond om zeven uur beneden melden, zodat ik samen met Yasu – hij zal optreden als mijn tolk – naar Mevrouw Nagasaki gaan.

Voordat ik ook maar één vraag kan stellen, lacht Yasu me schuchter toe en schuift hij geruisloos mijn kamer uit. Ik heb op dit moment veel vragen, maar de grootste is toch wel: wie is deze Mevrouw Nagasaki? En waarom moet ik vanavond naar haar toe? En als Yasu als tolk moet optreden, zal deze mysterieuze vrouw wel geen Engels spreken. Net als de tolk, overigens. En dineer ik dan bij haar, of eet ik vanavond thuis?

Als ik het me goed kan herinneren, heet de voorzitter van de sumotak van de universiteit ook Nagasaki, dus helemaal vergezocht is het niet dat ik me moet melden bij iemand die die naam draagt, maar ik weet zeker dat dit Meneer Nagasaki is. En ik kan me ook niet voorstellen dat in een traditionele wereld als die van het Japanse sumo een vrouw zo'n machtige positie zou innemen.

Maar goed, ik zal het om zeven uur allemaal wel zien. Als ik om die tijd mijn ogen tenminste nog open kan houden. Ik heb mezelf voorgenomen om me volgens het boekje aan te passen aan het tijdsverschil om de jetlag te verslaan, dus ik wil in ieder geval tot negen uur vanavond wakker blijven. Wellicht kan het verzetje bij Mevrouw Nagasaki daarbij helpen. En zo-

lang ik in mijn huidige conditie niet hoeft te trainen, vind ik alles best.

Hoe hard mijn bed ook naar me roept, besluit ik toch een rondje door mijn nieuwe woonwijk te gaan wandelen. Wat ik tegenkom is een totaal uitgestorven omgeving met vrijwel alleen maar woningen. Want hoewel deze wijk dicht bij het centrum van Shinjuku ligt, zijn hier vrijwel geen winkels of kantoren te vinden. Ik bevind me in Asagaya, een echte woonwijk waarvan alle bewoners elders hard aan het werk zijn. Uitgestorven straten in een stad met twaalf miljoen inwoners.

Om zeven uur scherp zit ik op mijn kamer, netjes te wachten tot ik opgehaald word. Ik ben blij dat ik nog wakker ben en kan niet wachten tot het avondprogramma begint. Als Yasu uiteindelijk op mijn deur klopt, sta ik dan ook te trappelen van ongeduld. Maar hij komt alleen melden dat de afspraak is verzet naar acht uur. Geen reden, gewoon een mededeling. Bij zijn volgende bezoek krijg ik te horen dat ik tot negen uur moet wachten, wederom zonder verdere uitleg. Dit ritueel herhaalt zich, terwijl ik zittend op mijn bed tegen de slaap vecht, nog een paar keer. Uiteindelijk wandel ik pas om half elf met Yasu naar buiten.

SUMOLES 1: GEDULD IS EEN SCHONE TAAK

Wachten bestaat in vele vormen. Wachten op de bus. Wachten tot de magnetron klaar is. Wachten op goed weer. Wachten op het antwoord na een sollicitatie. Wachten totdat iedereen binnen is voor de vergadering. En natuurlijk wachten in de krokettenrij in de bedrijfskantine. Allemaal verschillende soorten wachten die ook een verschillend soort geduld vereisen.

Geduld wordt ook wel opgedeeld in twee vormen: actief en passief geduld. Actief geduld is geduld met een duidelijk doel. Je werkt systematisch naar een bepaalde uitkomst en je beseft dat er dingen op je pad komen die je zult moeten overwinnen. Of gewoon moet ondergaan. Elke stap die je neemt brengt je dichterbij je doel. En hoewel je weet dat dit nog heel ver weg kan zijn, blijf je geduldig omdat je weet dat wanneer je dingen goed doet en alle tegenslagen overwint, je jouw doel zult bereiken.

Actief geduld is goed zichtbaar bij topsporters. In veel sporten zijn de Olympische Spelen het hoogst haalbare, en een olympische gouden medaille de heilige graal. Aangezien de zomer- of winterspelen maar eens in de vier jaar worden georganiseerd, is er veel geduld nodig om hier succesvol te zijn. Maar omdat het geduld een duidelijk doel heeft, is het op te brengen. Elke training, elke blessure, elke tegenvallende uitslag, elke medaille tussendoor; het zijn allemaal geduldige, actieve stappen richting het einddoel. Iedereen die heeft

gestudeerd zal dit herkennen, want ook de jaren richting het afronden van een opleiding vergen veel actief geduld.

Passief geduld is van een hele andere orde. Hier is ook een eindpunt, maar dat is geen doel op zich. Je weet dat het komt, maar je doet geen moeite om invloed uit te oefenen op de uiteindelijke vorm van dit eindpunt. Of je hebt geen enkele mogelijkheid om hier invloed op uit te oefenen. Denk aan een gevangene die zijn straf uitzit. Vrijlating kan nog ver weg liggen, maar er is een stip aan de horizon. Veel gevangenen hebben hun lot geaccepteerd en leven in berusting naar hun vrijlating toe.

Een ander, voor jou waarschijnlijk herkenbaarder, voorbeeld is een vertraging op het vliegveld. Eerst is er boosheid, dan frustratie en uiteindelijk berusting. Je hebt er geen invloed op en je kunt er ook geen invloed op krijgen. Je maakt het je zo gemakkelijk mogelijk en wacht geduldig jouw tijd af. De ultieme vorm van passief geduld.

Voor een topsporter zijn beide vormen van geduld met elkaar verweven. Want een topatleet die geduldig in een olympische cyclus traint, zal vier jaar lang de wereld rondreizen. Van toernooi naar toernooi en via een korte stop thuis weer door naar het volgende trainingskamp. Tijdens al die verplaatsingen treden er gegarandeerd veel vertragingen in vluchten, busverbindingen of andere logistiek op. Dan zit er niets anders op dan berusting, en geduldig je tijd afwachten.

Voor mij waren de Olympische Spelen veel te hoog gegrepen, maar op mijn eigen niveau werkte ik ook met langetermijndoelen. Elk jaar de cyclus van de Nederlandse kampioen-

schappen en belangrijke toernooien in het buitenland, waar lange periodes van hard trainen, sober leven, op je voeding letten en je leven zoveel mogelijk in dienst van je sport stellen aan vooraf gaan. Als sporter in de judo- en sumowereld bevond ik me dan ook grotendeels in de wereld van het actieve geduld. Totdat ik in Japan aankwam.

In Tokyo werd mijn actieve geduld uiteraard op de proef gesteld. Ik wilde beter leren worstelen, moest afvallen voor wedstrijden als ik terug in Europa zou zijn en wilde een goed afstudeeronderzoek doen dat moest leiden tot een sterke scriptie.

Allemaal duidelijke doelen met overzichtelijke en voorstelbare stappen.

Maar al gauw leerde ik dat passief geduld de sleutel was in mijn dagelijkse leven in het sumohuis. Ik had toen nog nooit gehoord van actief en passief geduld dus ik ben autodidact, maar wel een hele succesvolle als ik zo vrij mag zijn. Want als er één bestaan is waarin je te maken krijgt met passief geduld, dan is het wel het leven als buitenlandse worstelaar in een Japans sumohuis. Je hebt een doel, maar je hebt vaak geen idee hoe je daar invloed op kunt uitoefenen.

Door dit boek heen zullen nog veel voorbeelden van passief geduld voorbijkomen. Maar het voorgaande hoofdstuk bevat voor mij een prachtig voorbeeld van passief geduld. Zittend op je kamer, wachtend op een afspraak waarvan je niet precies weet met wie en waarom die überhaupt plaatsheeft. Een afspraak bovendien die wordt uitgesteld en uitgesteld. En jij maar wachten, alleen op je kamertje in een vreemd huis in een vreemd land.

Het is vast niet moeilijk om in te zien dat zowel passief als actief geduld nuttige vaardigheden zijn om te beheersen op kantoor. Iedereen is in een bepaalde mate geduldig, al verschilt het per persoon heel erg hoe geduldig diegene is. Kunnen beseffen welke vorm van geduld op welk moment aangesproken wordt, is een minder voorkomende kwaliteit. Maar juist door je bewust te zijn van de verschillen tussen passief en actief geduld, kun je jezelf een flinke dienst bewijzen.

Je hebt een duidelijk doel in carrière, of je hebt nagedacht over het pad dat je wil volgen in je werkende leven. Of je nu doelbewust toewerkt naar een specifieke positie of dat je vooral wil doen wat je leuk vindt, je actieve geduld wordt altijd op de proef gesteld. Zo zijn de stappen op weg naar je doel zonder twijfel kleiner dan je zou willen, en komen er meer beren op de weg dan je vooraf had gehoopt. Een slechte beoordeling, een reorganisatie of een burn-out; er zijn altijd wel problemen onderweg naar je doel, maar uiteindelijk zal je die weten te overwinnen. Je houdt zicht op de stip op de horizon en je weet dat jouw tijd wel zal komen, mits je geen grote fouten maakt.

Maar je vermogen tot passief geduld is ook van groot belang. Want waar het grote plaatje vooral actief geduld vraagt, zul je voor de details vaak je passieve geduld moeten aanspreken. Is jouw professionele doel om binnen twaalf jaar de CEO van het bedrijf te worden? Dan heb je flink wat actief geduld nodig. Maar die reorganisatie? Daarvoor zul je je passieve geduld moeten aanspreken, want de kans is klein dat je daar veel invloed op kunt uitoefenen.

Passief geduld zit vaak in de kleine dingen. Want dat je

niet al binnen drie jaar de nieuwe CEO zult zijn, weet je zelf waarschijnlijk ook wel. Maar waarom duurt het project waar je aan werkt zo lang? Jij hebt je input toch allang geleverd, dus waarom zijn je collega's dan zo aan het treuzelen? En hoelang gaat het nog duren voordat men inziet dat jouw idee echt heel goed is? Passief geduld kan nóg kleiner. Waarom is je manager te laat voor onze bila? Hoezo levert je teamlid een bepaalde opdracht maar niet in, terwijl je zeker weet dat het niet zoveel tijd zou moeten kosten?

Herkennen op welke situaties je wel en geen invloed hebt, en daar zo goed mogelijk op anticiperen, is de kern van geduld op kantoor. Kun je ergens geen invloed op uitoefenen? Herken dit dan als passief geduld en kijk of je rust kunt vinden in de weg naar het eindpunt. Kun je op lange of korte termijn wel invloed uitoefenen op de weg naar jouw doel? Dan zit je in het actieve geduld. Houd dan dit hogere doel voor ogen en handel verstandig, op weg naar de stip op de horizon.